

метима коришћеним у свечаним приликама, предметима за обављање обичајних радњи и слично, могу назрети садржаји који представљају далеку реминисценцију митова, легенди, бајки, али и снова генерација безимених стваралаца.

Без обзира на лепоту и визуелни доживљај који изложени предмети изазивају код посматрача, запамћене слике временом бледе из сећања, као оне снимљене полароид апаратом. Да у потпуности не би избледеле, ауторка се потрудила да о њима остави и писани траг. Каталог изложбе, истоветног наслова – *Зооморфни орнамент у традиционалној култури Шумадије*, поред помоћи у разумевању саме изложбе, представља и значајан допринос упознавању традиционалног наслеђа Шумадије, али и бољи увид у овај

сегмент народног стваралаштва уопште.

И на крају, али не као најмање важно, потребно је напоменути да изложба и каталог *Зооморфни орнамент у традиционалној култури Шумадије*, којима нам се представила виши кустос С. Радојковић, представљају значајан допринос упознавању традиционалног српског и шумадијског наслеђа, као и делатности Народног музеја у Крагујевцу. Још једном се захваљујем аутору изложбе на успешном представљању њенога рада јавности, али и на успешном представљању музејског фонда.

Ко није погледао изложбу, сада има прилику!

Хвала!

Крагујевац,
17. октобар 2008. године

Милина Ивановић-Баришић

Реч на отварању изложбе: *Производи абаџијског заната*

аутор Снежана Томић-Јоковић

Поштовани гости,

Поштовани домаћини,

Пре него што нешто кажем о изложби *Производи абаџијског заната*, желим да се захвалим аутору Снежани Томић-Јоковић, сараднику Музеја на отвореном „Старо село“, на пруженој прилици да се подсетимо прошлости становника златиборског краја, али и да понешто ново научимо о њој.

Простор у коме се налазимо дочарава нам не само некадашњу амбијенталну целину златиборског села, већ и део традиционалне културе становника који су живели или још увек живе на овом простору.

Циљ који је ауторка овом изложбом себи поставила јесте да јавности прикаже производе абаџијског заната. Намеравајући да припреми изложбу, С. Томић-Јоковић сигурно није размишљала о томе у којој ће мери њен труд дочарати посетиоцу – приликом гледања експоната, а посебно приликом читања текста каталога ове изложбе – неко, за многе од нас присутних не тако давно време, када је начин живота био поприлично другачији у односу на садашњи, посебно у односу на начин живота генерација рођених током осамдесетих и деведесетих година прошлог века.

Поштовани посетиоци, абацијски занат, као и производи абацијских занатлија, као што су горњи делови одеће – јелеци, копорани, подгрудњаци, гуњеви, зубуни и друго, упућују на неко другачије време у односу на време нашег садашњег живљења, на време када је техничких помагала било тек толико да се рад ових занатлија може назвати занатом, а не домаћом радиношћу. Ова напомена заправо значи да је ручни рад био најважније обележје рада абација.

Оно што се на изложби не види, а што се у тексту Каталога може прочитати, јесте следеће: како се абацијски занат развијао, те који су то били најважнији проблеми са којима су се абације сусретале у свом раду. Желећи да нас ближе упозна са историјским развојем овог заната, С. Томић-Јоковић се потрудила да нам приближи начин рада, али и да укаже на материјале који су коришћени за израду појединих делова одеће (на пример: уваљани или неуваљани, у четири нити ткани, вунени материјали – познатији у народу као *сукно*).

Из текста Каталога који прати изложбу, поред осталог, сазнајемо понешто о односу абација и терзија након ступања на снагу Уредбе о еснафима из 1847. године. На овом простору су, пре свега због сродности рада, а донекле и због материјала коришћених за израду предмета, у једној еснафској организацији делале абације и терзије. Заједничка еснафска организација требало је да члановима обезбеди опстанак, да утиче на квалитет производње, одређује таксе, добитак, висину надница и томе слично. Међутим, како у животу није све једноставно, а Уредбом није било обезбеђено разграничење послова по занатима, то је често

долазило до несугласица, а најчешће због преплитања надлежности и презимања послова.

Већ крајем 19. века, абацијски занат се полако повлачи у сеоске средине, где опстаје још следећих неколико деценија, када га у потуности потискује индустријска производња.

Ниједан занат, па ни абацијски, није могао постојати без помагала, односно – без алата. Без обзира што се доста тога радило руком, постојао је малобројни и, по изради, доста једноставан алат, који је занатлијама, као што се и на поставци може видети, помагао при раду: аршин, маказе, игле, напрстак, утија, закачка, шило, клешта и друго.

Када је реч о одевним предметима, пажњу посматрача увек привлаче крој и орнамент. Абације су, поред шивења, радиле и украшавање сашивених предмета, обично апликацијама (нашивање материјала за подлогу) и гајтанима, који су такође нашивани на подлогу.

И на крају, али не као најмање важно, потребно је напоменути да изложба и каталог *Производи абацијског заната*, којима нам се представила Снежана Томић-Јоковић, представља значајан допринос упознавању српског традиционалног наслеђа, али превасходно – упознавању наслеђа златиборског краја, као и делатности Музеја на отвореном „Старо село“. Још једном се захваљујем аутору изложбе на успешном представљању јавности свога рада, али и музејског фонда.

Ко до сада није погледао изложбу, сада има прилику! Хвала!

Сирогојно,
30. јул 2008. године

Милина Ивановић-Баришић